

บทบาทบรรณารักษ์ในยุคดิจิทัล

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันห้องสมุดเป็นแหล่งรวมทรัพยากรสารสนเทศ ทั้งที่เป็นวัสดุ ดิจิทัลและวัสดุไม่ดิจิทัล เพื่อให้ผู้ใช้ได้ค้นคว้าสารสนเทศ เนื่องด้วยปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตในทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม ทำให้ความรู้ต่างๆถูกนำเข้าสู่ระบบดิจิทัลมากขึ้นด้วย ห้องสมุดจึงเป็นหน่วยงานที่จะต้องให้บริการทางด้านสารสนเทศ อยู่แล้ว จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา เพื่อให้มีศักยภาพแห่งการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล เพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ได้ครบถ้วน รวดเร็ว จากเหตุผลดังกล่าว ห้องสมุดส่วนใหญ่ในปัจจุบัน จึงได้มีการปรับเปลี่ยนตัวเองไปสู่ระบบห้องสมุดดิจิทัลมากขึ้น การเกิดขึ้นของห้องสมุดดิจิทัลนั้นมีผลไม่น้อยกับการดำเนินงานของห้องสมุดแบบดั้งเดิม ที่มีเป้าหมายการสร้างหรือการปรับเปลี่ยนเข้าสู่การเป็นห้องสมุดดิจิทัล หรือเป็นห้องสมุดแบบผสม

ความเปลี่ยนแปลงสารสนเทศในช่วงเวลา 20-30 ปีที่ผ่านมาทำให้เกิดสารสนเทศใหม่มากมายและที่สำคัญบทบาทของนักสารสนเทศซึ่งอยู่ในตำแหน่งที่จะต้องมีการจัดการสารสนเทศและความรู้ในองค์กร การรู้ถึง

ความสามารถเหล่านี้จะช่วยให้นักสารสนเทศเข้าในตรงกันเกี่ยวกับความต้องการใหม่ๆของตลาด Newman และคณะ (2001) ทำนายว่าในระหว่างปี2000 ถึง 2010 อาชีพที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือนักสารสนเทศ

ดังนั้นบรรณารักษ์ก็ต้องมีแรงกดดันในเรื่องหน้าที่และบทบาทมากขึ้น หรือมีความรู้เรื่องดิจิทัลเพื่อสนองต่อความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้ได้ แต่อย่างไรก็ตามบรรณารักษ์แบบเก่าก็ยังมีบทบาทในการระบุดึงแหล่งสารสนเทศต่างๆ เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้เข้าถึงสารสนเทศขั้นสุดท้ายโดยตรง ดังนั้นการปรับเปลี่ยนตัวเองของบรรณารักษ์เพื่อเข้าสู่โลกดิจิทัลเพื่อใช้ในการเพิ่มทักษะและความรู้ความสามารถจะใช้ได้กับการจัดการทรัพยากรดิจิทัล บทบาทของบรรณารักษ์ในด้านการถ่ายโอนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของตนให้กับผู้ใช้ได้ด้วย ห้องสมุดดิจิทัลมีความจำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถของกลุ่มบุคคลที่เรียกว่า “บรรณารักษ์ดิจิทัล”(Digital Librarians) (ศรีรินดา วงศ์โกศลสุข, 2009) ดังนั้นแม้ห้องสมุดจะเต็มไปด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่มากเพียงใด ห้องสมุดและสังคมก็ต้องการบรรณารักษ์ที่พร้อมจะก้าวทันอนาคตข่าวสารมากเท่านั้น

ความแตกต่างของห้องสมุดแบบเดิมและห้องสมุดดิจิทัล

การทำงานของห้องสมุดแบบเดิมผู้ใช้จะ
มาใช้ทรัพยากรสารสนเทศ เช่นหนังสือ วารสาร
สิ่งพิมพ์อื่น ๆ ในสถานที่จัดเก็บทรัพยากรคือ
ห้องสมุด หรือใช้ค้นรายการบรรณานุกรมก่อนที่
จะหาทรัพยากรที่ต้องการ เป็นห้องสมุดที่เน้นการ
มี Collection บริการภายในอาคารสถานที่

ส่วนห้องสมุดดิจิทัลมีการจัดเก็บข้อมูล
ไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์หลัก (Server) โดยผู้ใช้
เข้าใช้ข้อมูลได้โดยตรงผ่านระบบเครือข่ายหรือ
ค้นผ่านรายการสืบค้น (Catalog) โดยมี
องค์ประกอบ การทำงานของห้องสมุดดิจิทัล
ได้แก่ การสร้างและจัดหา (Creat and capture)
การจัดเก็บและจัดการข้อมูล

(Storage and Management) การสืบค้น (Search /
Access) การเผยแพร่ข้อมูล (Distribution) และ
การพิจารณาในแง่ลิขสิทธิ์ของข้อมูลก่อนที่จะ
นำไปใช้

**ลักษณะของห้องสมุดยุคใหม่ในบทบาทของ
ห้องสมุดดิจิทัล** ได้แก่

1. มีการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และ
เทคโนโลยีการสื่อสาร เข้ามาเกี่ยวข้องในการ
ดำเนินงานของห้องสมุดทั้งในด้านกระบวนการ
ทำงาน และ ด้านการบริการผู้ใช้

2. มีระบบโปรแกรมอัตโนมัติในการ
จัดการงานด้านต่าง ๆ ของห้องสมุด ได้แก่ งาน
จัดหางานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ งาน
บริการ ยืม - คืน งานสืบค้นข้อมูล และ งานด้าน
วารสาร

3. มีทรัพยากรที่เป็นข้อมูลอยู่ในรูปแบบ
ดิจิทัล ได้แก่ ข้อมูลที่เป็นตัวอักษร รูปภาพ เสียง
และภาพเคลื่อนไหว โดยจัดเก็บข้อมูลไว้ในระบบ
ฐานข้อมูล ในเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย และ
ให้บริการข้อมูลผ่านเครือข่าย

4. มีการใช้เทคโนโลยีในการสร้างข้อมูล
การจัดเก็บ การค้นหา และการเผยแพร่ผ่าน
ระบบเครือข่าย (นันทิพย์ วิกาวิน, 2545 : 95)

5. มีการให้บริการข้อมูลในลักษณะการ
ใช้ข้อมูลร่วมกัน ผู้ใช้สามารถที่จะเปิดอ่านข้อมูล
พร้อมๆ กัน ได้ในเวลาเดียวกัน ต่างสถานที่กัน
โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

6. ผู้ใช้สามารถที่จะใช้ข้อมูลได้โดยตรง
เป็นเนื้อหาเต็มรูปแบบ โดยไม่ต้องมาที่อาคาร
ห้องสมุด เนื่องจากสามารถเปิดอ่านได้โดยผ่าน
เครือข่ายอินเทอร์เน็ต

บทบาทของบรรณารักษ์ในยุคดิจิทัล
แรงกานาทาน(Ranganathan) กล่าวถึงปรัชญาใน
การปฏิบัติงานของวิชาชีพบรรณารักษ์ไว้ว่า

1. Books are for use. = หนังสือมีไว้เพื่อใช้
2. Every Reader, his book.
= ผู้อ่านทุกคนมีหนังสือที่ต้องการ
3. Every book, its reader.
= หนังสือทุกเล่มมีผู้ต้องการอ่าน
4. Save the time of the reader.
= ประหยัดเวลาของผู้อ่าน
5. Library is a growing organization.

= ห้องสมุดเป็นองค์กรที่เติบโต
ตลอดเวลา (น้ำทิพย์ วิภาวิน, 2542)

ห้องสมุดในยุคดิจิทัล อาจไม่ใช่มีเฉพาะ
บรรณารักษ์เท่านั้น แต่แนวคิดนี้ยังสามารถปรับ
ใช้ในการดำเนินการจัดบริการของห้องสมุดให้
ตอบสนองความต้องการในยุคของสารสนเทศที่
แพร่หลายได้ โดยคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ได้
อย่างสูงสุด ตรงกับความต้องการ เข้าถึงได้อย่าง
สะดวกรวดเร็ว และมีสารสนเทศใหม่ที่ทันสมัย
อยู่เสมอ

Broadbent (1997) กล่าวว่า ถ้า
บรรณารักษ์และศูนย์สารสนเทศต้องการเป็นตัว
หลักในการจัดการความรู้ พวกเขาจะต้องเข้าไป
หลายๆด้าน มุมมองของผู้มีส่วนร่วมอื่นๆ และสิ่ง
หนึ่งที่สำคัญคือต้องเข้าใจความสัมพันธ์การ
จัดการสารสนเทศและการจัดการความรู้
(Devenport & Cronin, 2000; Loughridge' 1999;
Oxbrow & Abell, 2002; Southon & Todd, 2001a)
มีมุมมองหนึ่งที่ว่าจัดการความรู้อย่างน้อยก็
เป็นส่วนหนึ่งส่วนหนึ่งของกระบวนการห้องสมุด
และการจัดการสารสนเทศ

ศศิวิมล (2005) กล่าวว่า นักสารสนเทศ
ในยุคใหม่ควรมีทักษะที่สำคัญใน 2 ด้าน คือ

1. “ทักษะในการทำงาน” (ศศิวิมล, 2005)
ซึ่งแบ่งออกเป็น

1.1 “ทักษะในด้านสารสนเทศ” (ศศิวิมล,
2005) ความสามารถในการจัดการสารสนเทศ
และการจัดการความรู้ของนักสารสนเทศ

McInerney (2002) กล่าวว่า การจัดการ
ความรู้ยังมีประสิทธิภาพในหลายๆ บริบทขึ้นอยู่กับ
กับความเข้าใจลักษณะที่เปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อยๆ
ของความรู้ ซึ่งนักบริหารสารสนเทศหลายคนไม่
มีทักษะของนักบันทึก ทั้งการจับประเด็น จัดเก็บ
และรายงานความรู้ใหม่ๆ นักสารสนเทศควรมี
ความเข้าใจและทำทางที่แตกต่างออกไป พวกเขา
ควรมีความผูกพันกับเครือข่ายบุคคล เชื่อใน
ความคิดที่ว่า “เข้าถึงความรู้ที่ถูกต้องในเวลา
ที่ถูกต้อง” การจัดการความรู้โดยใช้เทคโนโลยีเป็น
ศูนย์กลางจะนำไปสู่ความเสียหาย และความคิด
ของการเสมือนจริงทำลายความสัมพันธ์และ
ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของสังคม
องค์กร (De Cagna, 2001) Lamb (2001) เน้นว่า
นักสารสนเทศจะต้องเป็นตัวกลางระหว่าง
สารสนเทศกับองค์กรด้วยความสามารถและความ
ชำนาญในการเชื่อมต่อกับสารสนเทศที่เขา
ต้องการเพื่อสร้างความสมดุลและมั่นคงในการ
จัดการความรู้

Kakabadse และคณะ (2003) อธิบายว่า
วิธีหนึ่งที่จะสามารถวิเคราะห์การจัดการความรู้
และกลยุทธ์ทางความรู้คือการใช้แผนที่ความรู้ ซึ่ง
นำไปสู่องค์กรแห่งความรู้ (Stanford, 2001) Perez
(2002) บอกว่า ห้องสมุดองค์กรสามารถเป็น
บทบาทที่สำคัญในกระบวนการจัดการความรู้ ถ้า
เปลี่ยนจากกระบวนการทัศน์แบบเก่าของการ
ให้บริการและส่งต่อสารสนเทศ มาเป็นการ
พยายามสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับทั่วทั้งองค์กร

ด้วยวิธีที่มีประสิทธิผลและอำนวยความสะดวกในการได้มา ระบุตัวตน รวบรวม และบันทึกความรู้และประสบการณ์ของมนุษย์ ความสามารถในการจัดการสารสนเทศและการจัดการความรู้ของนักสารสนเทศที่สำคัญ คือ

1. การจัดการสาระความรู้
2. การทำให้เป็นดิจิทัล
3. การจัดการส่งต่อ

หากจะพูดถึงแยกเฉพาะในส่วนบทบาทของบรรณารักษ์ดิจิทัลในการจัดการระบบสารสนเทศดิจิทัลนั้น Sreenivasulu (2000) ได้กล่าวเกี่ยวกับลักษณะมัลติมีเดียรุ่นใหม่ในห้องสมุดดิจิทัลซึ่งทำให้เกิดความต้องการบรรณารักษ์ดิจิทัล ที่มีความหมายถึง ผู้ที่ดูแลห้องสมุดดิจิทัล และจัดการระบบสารสนเทศดิจิทัล ซึ่งต้องมีความสามารถเฉพาะทางเพื่อจัดการห้องสมุดดิจิทัล ทำงานที่เกี่ยวกับการทำให้เป็นดิจิทัล การจัดเก็บ การเข้าถึง การทำเหมืองความรู้ดิจิทัล การให้บริการอ้างอิงดิจิทัล การให้บริการสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ การประสานงานการค้นหาสารสนเทศ และการจัดการจัดเก็บถาวรและการเข้าถึง ซึ่งบรรณารักษ์ดิจิทัลต้องเป็นเหมือนผู้คุ้มครองเส้นทางเข้าถึงสารสนเทศหรือห้องสมุดดิจิทัลสากลและเป็นเหมือนผู้เชี่ยวชาญที่เป็นเหมือนเครื่องกล ในงานที่เกี่ยวกับสารสนเทศ (การได้มา/การจัดส่ง/การส่งผ่าน/การค้นหา) เทคโนโลยีภาพ การรู้ถึงลักษณะผ่านทางมุมมองเห็น ภาษาที่สร้างขึ้น

การทำแคตตาล็อก เมทาตาทา สารบัญมัลติมีเดีย และเทคโนโลยีฐานข้อมูล การออกแบบอินเตอร์เฟซของผู้ใช้ การสร้างโปรแกรม และเทคโนโลยีเว็บ

1.2 “ทักษะทางด้านเทคนิคและบริการในงานห้องสมุด” (ศศิวิมล, 2005) ซึ่งแบ่งออกเป็น

1. ความสามารถในการดำเนินงานของนักสารสนเทศ นอกจากเทคนิคดั้งเดิมและรูปแบบการบริการสาธารณะ สารสนเทศยุคใหม่ได้นำมุมมองใหม่ๆ และความท้าทายมาสู่การปฏิบัติงานสารสนเทศ ซึ่งมีความต้องการความสามารถใหม่ๆ ดังนี้

1. แนวคิดความเชื่อต่อการดำเนินงานขององค์กร

2. การประสานงานกับผู้ชาย
3. ความสามารถในการจัดจ้างภายนอก
4. ความรู้ที่สามารถนำไปแข่งขันได้

2. ความสามารถในการส่งเสริมการให้บริการและสิทธิของผู้ใช้ ในบริบทของสารสนเทศในปัจจุบัน การให้อำนาจและความรู้แก่ผู้ใช้ถูกมองว่าเป็นมุมมองใหม่ ด้วยปัจจัยคือที่อยู่ของผู้ใช้ การส่งเสริมความสามารถของผู้ใช้อินเตอร์เฟซรูปแบบใหม่ การขยายรูปแบบการเข้าถึง ฟังก์ชันเครือข่ายและการส่งถึงหน่วยงานซึ่งส่งผลไปยังการเข้าถึงสารสนเทศ บริการ และผลิตภัณฑ์ทางไกล ซึ่งนักสารสนเทศต้องใช้วิถีทางใหม่ในการสร้างพันธมิตรและผู้มีส่วนร่วม พวกเขาจะต้องรับบทบาทใหม่ของการตรวจการ

ให้บริการและสารสนเทศสู่กลุ่มที่ทำงานหลายๆแบบ (Agada, 1997) ในปัจจุบันมีความต้องการการบรรจุสารสนเทศและการส่งถึงหน่วยงานหลากหลายรูปแบบ ศูนย์สารสนเทศจะต้องดำเนินการกับความรู้ภายในที่ไม่เป็นทางการโดยใช้เทคโนโลยีและแนวทางใหม่ ซึ่งความสามารถที่สำคัญในด้านนี้ คือ การมุ่งเน้นที่ลูกค้าและความรู้ด้านสารสนเทศของผู้ใช้

1.3 “ทักษะในด้านการจัดการเรื่องต่างๆขององค์กร” (ศศิวิมล, 2005) ความสามารถในการจัดการองค์กรสารสนเทศประสบความสำเร็จกับความสามารถทั้งในด้านของแผนกลยุทธ์และการตัดสินใจ, ความสัมพันธ์และการติดต่อภายในองค์กร มิติทางด้านกายภาพ มุมมองด้านการเงิน บุคลากร คุณค่าและการประเมินกระบวนการและบริการ และการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ซึ่งความสามารถเหล่านี้ได้รับความสนใจในแวดวงสารสนเทศปัจจุบัน

1. การวางแผนกลยุทธ์และการตัดสินใจ
2. การตลาดและการประชาสัมพันธ์
3. มิติด้านกายภาพ
4. กลยุทธ์ด้านการเงินและงบประมาณ
5. การเปรียบเทียบกับผู้ที่ทำได้ดีและการประเมินคุณค่า

2. “ทักษะส่วนตัว บทบาทของนักสารสนเทศที่จะต้องปรับเปลี่ยนจากเดิมต้องเริ่มจากการฝึกฝนปฏิบัติให้เกิดทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติงานในยุคสารสนเทศดิจิทัล

นักสารสนเทศควรมีทักษะเพิ่มเติมจากเดิมที่มีความเชี่ยวชาญในการสืบค้นสารสนเทศแล้ว ยังต้องเชี่ยวชาญในการสืบค้นสารสนเทศแบบกว้างและลึก ทราบแหล่งสารสนเทศต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศเป็นอย่างดี มีความคิดอย่างสร้างสรรค์ในการทำงานและในด้านธุรกิจ สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา กระจือหรือร้อนในการเรียนรู้ตลอดชีวิต” (ศศิวิมล, 2005)สืบเนื่องจากห้องสมุดมีการพัฒนาไปตามสภาพปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศของโลกยุคข่าวสาร บรรณารักษ์จึงต้องมีคุณสมบัตินอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนี้

1. เป็นนักจัดการบรรณารักษ์ต้องมีความรู้ในด้านการจัดการ การคัดเลือกข้อมูลที่เหมาะสมตรงกับความต้องการของผู้ใช้
2. เป็นผู้ให้คำปรึกษา บรรณารักษ์ต้องเป็นผู้ให้คำปรึกษาทางด้านข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากข้อมูลในยุคสารสนเทศมีเป็นจำนวนมาก จึงต้องมีการแนะนำแหล่งใช้บริการข้อมูลที่ทันสมัย แก่ผู้ใช้บริการ
3. เป็นผู้ให้คำแนะนำ บรรณารักษ์ต้องเป็นผู้แนะนำการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทรัพยากรสารสนเทศที่อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยจะต้องมีการแนะนำวิธีการใช้ การสืบค้นข้อมูลเป็นต้น

4. เป็นนักบริหาร บรรณารักษ์ต้องรู้จักบริหารห้องสมุดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ผู้ใช้นึกถึงเป็นอันดับแรกในการเข้าใช้ เนื่องจากในปัจจุบัน มีสถานที่ต่าง ๆ มากมายที่เป็นแหล่งดึงดูดความสนใจของผู้คนให้ไปเข้าใช้บริการ ไม่ว่าจะเป็น ห้างสรรพสินค้า แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งผู้ใช้บริการนอกจากจะได้รับความเพลิดเพลินแล้ว ยัง ได้รับความรู้อีกด้วย เช่น ห้างสรรพสินค้าบางแห่งมีการจัดห้องสมุดไว้ในกาย เช่น TK Park อุทยานการเรียนรู้ ณ เซ็นทรัลเวิลด์ พลาซ่า ชั้น 6 หรือ อุทยานสัตว์น้ำ Siam Ocean World ที่สยามพารากอน เป็นต้น

5. มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ บรรณารักษ์ต้องรู้จักใช้เครื่องมือ และสารสนเทศทุกรูปแบบโดยเฉพาะสื่อในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ และนำมาให้บริการแก่ผู้ใช้ เพื่อให้สอดคล้องกับโลกยุคพัฒนาไร้พรมแดน ซึ่งเป็น โลกข่าวสารที่บรรณารักษ์จะต้องเสนอให้แก่ผู้ใช้ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และมีความทันสมัย

6. เป็นนักวิจัย และประเมินผลงาน บรรณารักษ์ ไม่มีหน้าที่บริการเท่านั้น จำเป็นต้องเป็นนักวิจัยด้วย เพื่อจะได้นำผลวิจัยมาปรับปรุงแก้ไข เปลี่ยนแปลงงานให้ทันสมัย และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ ตลอดจนรู้จักประเมินผลงาน ทั้งส่วนตัวและของผู้ร่วมงานเพื่อการพัฒนางานให้มีคุณภาพ(วณิ ฐาปนวงศ์สานติ, 2543 : 4)

7. เป็นนักพัฒนา บรรณารักษ์ ต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ใฝ่หาความรู้ตลอดเวลา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์รวมถึงการพัฒนาตนเองให้มีทักษะในการใช้เครื่องมือเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงาน ให้ทันต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงไป

8.เป็นนักการตลาด บทบาทของบรรณารักษ์ในปัจจุบันจะต้อง เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้บริการเชิงรุกแทนการตอบสนองผู้ใช้ในเชิงรับ โดยบรรณารักษ์จะต้องรู้ความต้องการของผู้ใช้ ว่าผู้ใช้ต้องการอะไร แล้วดำเนินการจัดหามาให้บริการแก่ผู้ใช้ และกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดการใช้บริการ เพื่อให้ห้องสมุด เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญที่อยู่ในใจของผู้ใช้เสมอ

9. เป็นนักบูรณาการ บรรณารักษ์ต้องมีความสามารถในการนำความรู้มาผสมผสานกับระบบเทคโนโลยี และนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากที่สุด

บทบาทของบรรณารักษ์ด้านงานบริการ
งานบริการถือเป็นหัวใจของงานห้องสมุด การบริการแต่เดิมนั้นเมื่อศึกษาถึงลักษณะของบรรณารักษ์บริการแล้วจะต้องมีผู้ที่มีบุคลิกภาพดี มีมนุษยสัมพันธ์ในการบริการ แต่ปัจจุบันการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบรรณารักษ์กับผู้ใช้บริการมีความลดลง กลับกลายเป็นผู้ใช้จะสามารถค้นหาข้อมูลผ่านจอคอมพิวเตอร์เท่านั้น และในอนาคตบรรณารักษ์จะถูกอิทธิพลของคอมพิวเตอร์ทำ

หน้าที่ตอบคำถามแทน ฉะนั้นบทบาท
บรรณารักษ์ด้านบริการอาจจะเปลี่ยนตัวเองเป็น
เพียงผู้เตรียมข้อมูลเข้าคอมพิวเตอร์เท่านั้น

บทบาทของบรรณารักษ์ด้านงานเทคนิค
งานเทคนิคที่นับได้ว่าเป็นงานคุณภาพของ
บรรณารักษ์ที่จะมีปฏิบัติงานด้านนี้ได้จะต้อง
ได้รับการศึกษาและอบรมโดยเฉพาะ บุคลากร
เฉพาะบรรณารักษ์ห้องสมุดต่างๆให้ความสำคัญ
กับงานนี้มาก ในปัจจุบันเมื่อมีการพัฒนาระบบ
CD-ROM ขึ้นจึงได้มีการจัดหมู่และทำครรายการ
ในลักษณะสำเร็จรูปจากหลายแหล่งทำให้จัดหมู่
และทำบัตรรายการในห้องสมุดค่อยเปลี่ยนไป

**บทบาทบรรณารักษ์บริการตอบคำถาม
และช่วยการค้นคว้า** ในอดีตนับว่ามีบทบาทสำคัญ
ต่องานบริการบรรณารักษ์เป็นที่ต้องการของ
ผู้ใช้บริการในการหาข้อมูลสารสนเทศต่างๆแต่
ในปัจจุบันนี้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
สารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นดังนั้น
ผู้ใช้บริการสามารถหาข้อมูลเหล่านี้ได้จาก
คอมพิวเตอร์ผู้ใช้บริการไม่จำเป็นต้องสอบถาม
บรรณารักษ์อีกต่อไป

บทบาทบรรณารักษ์ในการพัฒนา
ห้องสมุด ในอดีตห้องสมุดมีลักษณะการพัฒนา
แบบค่อยเป็นค่อยไปที่ละน้อย ปัจจุบันบทบาท
ของบรรณารักษ์เริ่มเปลี่ยนแปลงไปมาก
บรรณารักษ์เริ่มที่จะต้องศึกษาสิ่งต่างๆมาก
กว่าเดิม เช่น บทบาทเป็นผู้ที่มีหน้าที่สร้าง
เครื่องมือช่วยค้นเพื่อบริการแก่ผู้ใช้ บทบาทใน

การจัดหาสิ่งพิมพ์ตามความต้องการของผู้ใช้
บทบาทในการเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือโดยการ
ตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าเมื่อผู้ใช้บริการมี
ปัญหา ซึ่งบทบาทต่างๆเหล่านี้ได้เปลี่ยนแปลงไป
บรรณารักษ์จะต้องรู้ถึงความต้องการของผู้ใช้ว่า
ต้องการอะไร และนำเสนอข้อมูลให้กับผู้ใช้ได้
อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า
บรรณารักษ์ที่หวังอยากประสบความสำเร็จใน
บทบาทการจัดการสารสนเทศและการจัดการ
ความรู้ ต้องทำการตลาดเชิงรุกในส่วนที่เป็น
เป้าหมาย พัฒนาความเข้าใจขององค์กร เป็นผู้มี
ส่วนร่วมในกลยุทธ์การตัดสินใจและแปลงการ
ดำเนินงานตามความเป็นจริงในปัจจุบันและต้อง
ผูกพันกับการวางแผนกลยุทธ์ การแลกเปลี่ยน
สารสนเทศ และสารสนเทศที่ถูกต้องและเป็น
ปัจจุบันจากแหล่งภายในและภายนอกโดย
คำนึงถึงทั้งเวลาและเงินที่จำกัด
และอีกด้านหนึ่งที่ต้องพูดถึงคือศักยภาพของ
บุคลากรห้องสมุด นั่นก็คือบรรณารักษ์สามารถ
เตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและปรับตัว
ให้เข้ากับสิ่งใหม่ได้อย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งจะ
เปลี่ยนบทบาทของตนเองที่จะเป็นผู้นำพา
ห้องสมุดไปยังทิศทางที่มีความทันสมัยและ
บรรณารักษ์ก็จะอยู่ควบคู่ไปกับเทคโนโลยีต่อไป
ซึ่งหากเทคโนโลยีหรือสิ่งต่างๆได้ปรับเปลี่ยนไป
จากนี้ห้องสมุดและบรรณารักษ์ก็พร้อมที่จะ
เรียนรู้สิ่งใหม่ๆเพื่อให้ได้บริการที่ดีที่สุด

บรรณานุกรม

- นำทิพย์ วิภาวิน. (2542). ห้องสมุดยุคใหม่กับไอที. กรุงเทพฯ : sum publishing department.
- นำทิพย์ วิภาวิน. 2545. [อี-ไลเบอรี] e-Library : ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- วาทิ ฐาปนวงศ์ตานติ. 2543. การจัดและบริหารงานห้องสมุด. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ.
- ศรินดา วงศ์โกศลสุข. (2552). ความสามารถของนักสารสนเทศยุคใหม่. วันที่เข้าถึงข้อมูล 11 กันยายน 2552.
เข้าถึงได้จาก <http://happysandy.wordpress.com/2009/08/20>.
- ศศิวิมล ถาวรกิจ. (2005). การก้าวสู่บทบาทใหม่ของบรรณารักษ์ในยุคดิจิทัล. บรรณสาร มศก.ท., ปีที่ 20, ฉบับที่ 2, ตุลาคม 2548 – มีนาคม 2549, หน้า 8 – 17.
- ศุภนิษา ชันนุ้ย. (2007). ห้องสมุดยุคใหม่: ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์กับบทบาทใหม่ของบรรณารักษ์ วารสาร
วิทยบริการ, ปีที่ 18, ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2550, หน้า 136 – 139.
- Agada, J.** (1997). Information counseling and the outsourcing challenge to corporate librarianship. *College and Research Libraries*, 58(4), 338-347, cited in Rehman, S.U. (2006). New age competencies for information professionals. In C. Khoo, D. Singh & A.S. Chaudhry (Eds.), *Proceedings of the Asia-Pacific Conference on Library & Information Education & Practice 2006 (A-LIEP 2006)*, Singapore, 3-6 April 2006 (pp. 27-34). Singapore: School of Communication & Information, Nanyang Technological University.
- Broadbent, M.** (1997). The emerging phenomenon of knowledge management. *The Australian Library Journal*, 46(1), 6-23, cited in Rehman, S.U. (2006). New age competencies for information professionals. In C. Khoo, D. Singh & A.S. Chaudhry (Eds.), *Proceedings of the Asia-Pacific Conference on Library & Information Education & Practice 2006 (A-LIEP 2006)*, Singapore, 3-6 April 2006 (pp. 27-34). Singapore: School of Communication & Information, Nanyang Technological University.
- Broadbent, M.** (1998). The phenomenon of knowledge management: what does it mean to the information profession? *Information Outlook*, 2(5), 23-26+, cited in Rehman, S.U. (2006). New age competencies for information professionals. In C. Khoo, D. Singh & A.S. Chaudhry (Eds.), *Proceedings of the Asia-Pacific Conference on Library & Information Education & Practice 2006*

(A-LIEP 2006), Singapore, 3-6 April 2006 (pp. 27-34). Singapore: School of Communication & Information, Nanyang Technological University.

Davenport, E., Cronin, B. (2000). Knowledge management: semantic drift or conceptual shift? *Journal of Education for Library and Information Science*, 41(4), 294-306, cited in Rehman, S.U. (2006). New age competencies for information professionals. In C. Khoo, D. Singh & A.S. Chaudhry (Eds.), *Proceedings of the Asia-Pacific Conference on Library & Information Education & Practice 2006 (A-LIEP 2006)*, Singapore, 3-6 April 2006 (pp. 27-34). Singapore: School of Communication & Information, Nanyang Technological University.

De Cagna, J. (2001) The power of knowledge sharing in organizations. *Information Outlook*, 5(5), 21, cited in Rehman, S.U. (2006). New age competencies for information professionals. In C. Khoo, D. Singh & A.S. Chaudhry (Eds.), *Proceedings of the Asia-Pacific Conference on Library & Information Education & Practice 2006 (A-LIEP 2006)*, Singapore, 3-6 April 2006 (pp. 27-34). Singapore: School of Communication & Information, Nanyang Technological University.

Kakabadse, N. K., Kakabadse, A., and Kouzmin, A. (2003). Reviewing the knowledge management literature: towards a taxonomy. *Journal of Knowledge Management*, 7(4), 75-91, cited in Rehman, S.U. (2006). New age competencies for information professionals. In C. Khoo, D. Singh & A.S. Chaudhry (Eds.), *Proceedings of the Asia-Pacific Conference on Library & Information Education & Practice 2006 (A-LIEP 2006)*, Singapore, 3-6 April 2006 (pp. 27-34). Singapore: School of Communication & Information, Nanyang Technological University.

Lamb, C. M. (2001). Creating a collaborative environment. *Information Outlook*, 5(5), no. 5, 22-25, cited in Rehman, S.U. (2006). New age competencies for information professionals. In C. Khoo, D. Singh & A.S. Chaudhry (Eds.), *Proceedings of the Asia-Pacific Conference on Library & Information Education & Practice 2006 (A-LIEP 2006)*, Singapore, 3-6 April 2006 (pp. 27-34). Singapore: School of Communication & Information, Nanyang Technological University.

Loughridge, B. (1999). Knowledge management, librarians and information managers: fad or future. *New Library World*, 100(6), 245-253, cited in Rehman, S.U. (2006). New age competencies for information professionals. In C. Khoo, D. Singh & A.S. Chaudhry (Eds.), *Proceedings of the Asia-Pacific Conference on Library & Information Education & Practice 2006 (A-LIEP 2006)*,

Singapore, 3-6 April 2006 (pp. 27-34). Singapore: School of Communication & Information, Nanyang Technological University.

Newman, N.C., Porter, A.L., and Yang, J. (2001). Information professionals: changing tools, changing roles. *Information Outlook*, 5(3), 24-28, 30, cited in Rehman, S.U. (2006). New age competencies for information professionals. In C. Khoo, D. Singh & A.S. Chaudhry (Eds.), *Proceedings of the Asia-Pacific Conference on Library & Information Education & Practice 2006 (A-LIEP 2006)*, Singapore, 3-6 April 2006 (pp. 27-34). Singapore: School of Communication & Information, Nanyang Technological University.

Oxbrow, N. and Abell, A. (2002). Is there life after knowledge management? *Information Outlook*, 6(4) 20-2, 25-6, 29, cited in Rehman, S.U. (2006). New age competencies for information professionals. In C. Khoo, D. Singh & A.S. Chaudhry (Eds.), *Proceedings of the Asia-Pacific Conference on Library & Information Education & Practice 2006 (A-LIEP 2006)*, Singapore, 3-6 April 2006 (pp. 27-34). Singapore: School of Communication & Information, Nanyang Technological University.

Perez, E. (2002). A successful shot: knowledge management challenge. *Online*, 26(6), 25-29, cited in Rehman, S.U. (2006). New age competencies for information professionals. In C. Khoo, D. Singh & A.S. Chaudhry (Eds.), *Proceedings of the Asia-Pacific Conference on Library & Information Education & Practice 2006 (A-LIEP 2006)*, Singapore, 3-6 April 2006 (pp. 27-34). Singapore: School of Communication & Information, Nanyang Technological University.

Southon, G. and Todd, R. (2001b). Educating for a knowledge management future: perceptions of library and information professionals. *The Australian Library Journal*, 50(4), 313-326, cited in Rehman, S.U. (2006). New age competencies for information professionals. In C. Khoo, D. Singh & A.S. Chaudhry (Eds.), *Proceedings of the Asia-Pacific Conference on Library & Information Education & Practice 2006 (A-LIEP 2006)*, Singapore, 3-6 April 2006 (pp. 27-34). Singapore: School of Communication & Information, Nanyang Technological University.

Sreenivasulu V. (2000). The role of a digital librarian in the management of digital information systems (DIS). *The Electronic Library*, Volume 18, Number 1, pp. 12-20.

Stanford, X. (2001). Map your knowledge strategy. *Information Outlook*, 5(6), 18-20, 22, 25-26, 28, cited in Rehman, S.U. (2006). New age competencies for information professionals. In C. Khoo, D. Singh & A.S. Chaudhry (Eds.), *Proceedings of the Asia-Pacific Conference on Library & Information Education & Practice 2006 (A-LIEP 2006)*, Singapore, 3-6 April 2006 (pp. 27-34). Singapore: School of Communication & Information, Nanyang Technological University.